

GALATA

CARTA PAULOBA ȢŁDA DJABARĀ

GALACIA DRUADEBEMA ITEA

Pauloba naārā Jesucritodebema jarade wāsiđe naāgərā puru Galacia druade Ȣeadaa wāsia: Antioquia Pisidiadebema, Iconio, Listra, idjabā Derbe (Hecho 13:1neba abā 14:23đaa). Ēberārā mał purude Ȣeara biara judiorāé basía. Pauloba mama jaradiadacarea Ȣclərə judiorāda jūēnapeda jardia panesiđaa Crito ījāni awara cacua wēāgođida panđa. Mał awara jara panasiđaa Pauloba āđji leyra jūma ījābica bērā Critoba diabuedaěda. Małne djabarā Galaciade Ȣeaba āđira ēpēbłda basía.

Mał carea Pauloba nał Galata cartada Ȣasia. Poa 50đe Ȣasica Ȣla. Naārā Pauloba djabarāra quēāsia bedea bia Critodebema ījānapeđa dewara crīcha ēpēbłda carea. Małare Ȣasia sāwā Jesucritoba idjira tr̄sida judiorāéa jaradia nībamārēä idjabā māwā o Ȣara djabarā dji dromarā Jerusaleñne Ȣeaba bia unu panđa (Hecho 15). Mał awara Ȣasia Crito ījā panđ carea Ācōrēba idji biadeba dadjirāra jipa unu Ȣada. Jūma małgərə 1:10deba abā 2:21naa Ȣá Ȣla.

Małare Pauloba Ȣasia Moise ley ījābi panđneba mał judiorāba judiorāéa bedea bia Critodebemara igarabi panđda idjabā mał ley ēpēbłdaba jūma ījā odida panđmīna poya ođaěda. Mał carea Ȣasia Abrahañba mał ley neě ījāna bērā Ācōrēba carebasida. Ȣasia āđjirāba māwā ījānibłrə Ācōrēba care-

baida Abrahañ carebada quírāca. Jūma mañgara bá
bála 3:1neba aba 4:31naa.

Pauloba jírūare bálsia bedea bia Critoñebemada
íjāníbárla Ácōrēba dadjirāra leyñebemada ēdrá
báida idji Jaureba pe eronñbamárēä. Mañ carea
bálsia sâwā idji Jauredeba nñbañida panla.
Mañnebemada bá bála 5:1neba aba 6:18daa.

Nañ cartade Pauloba nañrā báda

¹ Mñra Pauloa, Jesucritoba diabuedaa.*
Êberáraba mñra bádañ basía idjabá edadañ
basía Jesucritoba diabuedada bamárēä. Átebárla
Jesucritoba idjabá idji Zeza Ácōrē, idji beu báda
ñrébabidaba mñra mñwá bálsidaa. ²⁻³ Mña nañ
cartara bálbárla djabarã Galacia druañebema
itea. Mña, júma djabarã mñ ume panla bida quírñ
panla dadjirã Zeza Ácōrēba, dadjirã Boro Jesucrito
bida ãdji biadeba bárara careba pananida idjabá
necai bai sida bárara dia pananida. ⁴ Dadjirã Boro
Jesucritoba ara idjida dadjirã cadjirua carea idu
beabisia nañ ewari cadjiruadñebemada ēdrá edai
carea. Mñwá osia dadjirã Zeza Ácōrēba quírñana
bérã. ⁵ Ewariza idjía bia bedeadida panla. Bia bála
mñwá baida.†

Bedea bia Critodebemara ababárla bála

⁶ Mña cawa crîchaña sâwá bárara dârâéne
Ácôrñebemada ãí wâbáldada. Ácôrêba bárara trâsia
Crito biadeba ēdrá edai carea, baribárla bárara
biara ñpë panla dewararâba bedea bia quírâca

* **1:1** Jesucritoba diabueda. Cápuriñ bedeade jara bála “apóstol.”
Mañ griego bedeaba jara bála “diabueda.” † **1:5** Bia bála mñwá
baida. Cápuriñ bedeade bá bála: “Amén.”

jara pan^λda. ⁷ Wārāda ādjia jaradia pan^λra bedea biaēa. Barib_λr_λ ūc_λr_λba bārāa āī crīchabibadaa bedea bia Critodebemada āī jaradia pan^λ bērā. ⁸ Bariduaba bedea bia Critodebemada daiba bārāa jaradiapedada awara jaradiaib_λr_λ, Ācōrēba idjira ewariza biē b_λya; daiba wa bajānebema nezoca bida awara jaradiadib_λr_λ, dai sida Ācōrēba ewariza biē b_λya. ⁹ Daiba naārā jarapedadara m^λa wayacusa jaraya: bārāba bedea bia Critodebema ūjāpedadada bariduaba awara jaradiaib_λr_λ, Ācōrēba idjira ewariza biē b_λya.

¹⁰ Māwā jara b_λdeba m^λa j_λr_λ ēberārāba m^λra bia ununida, āteb_λr_λ quīrīā b_λa Ācōrēba m^λra bia unuida. Crito ūjāi naēna m^λa j_λr_λ babadjia ēberārāba m^λra bia ununamārēā. Wađibida māwā o b_λbara, m^λra Crito nezocaē bacasia.

Jesucritoba Paulo tr_λna

¹¹ Djabarā, cawadadua bedea bia Critodebema m^λa bārāa jaradiadara ēberā crīchaēda. ¹² Mał beđeara m^λa ni a_λa_λ ēberāneba cawaē basía. Ni a_λa_λ ēberāba m^λa jaradiaē basía. Āteb_λr_λ Jesucritob_λr_λ m^λa cawabisia. ¹³ Bārāba ūrīsiđaa m^λra sāwā nībasida judiorāba jaradiabada jūma ūjā o b_λside. Bārāba cawa pan^λa m^λa Ācōrē ēberārāra bio biē obadjida. A_λeda jūma jōbi quīrīā basia. ¹⁴ Judiorāba jaradiabadara m^λa biara cawab_λr_λ basia m^λ daucharā cāyābara. Dai drōā naēnabemaba obadara m^λa bio ūjā obadjia. ¹⁵⁻¹⁶ Barib_λr_λ m^λ todi naēna Ācōrēba m^λra edasia. Idji biadeba m^λra tr_λsia idji nezocada bāmārēā. Idjia crīchada quīrāca idji Warrara m^λa cawabisia judiorāéa idjidebemada jaramārēā. Małne m^λa ni

abala iwidie basia sāwā oida bəl cawaya. ¹⁷ Idjaba Jesucritoba mā naēna diabuedarāa Jerusaleñnaa iwidide wāé basia. Ātebərla māra Arabia druadaa wāsia. Māwānacarea Damasco purudaa jēda wāsia.

¹⁸ Poa ūbea badacarea māra Jerusaleñnaa Pedro cawai carea wāsia. Mama quince ewari idji ume basia. ¹⁹ Pedro awara dadji Boro Jesucritoba diabuedarānebemada ababe idji djaba Santiagoda unusia.† Dewararāra māa unuē basia. ²⁰ Ācōrē quīrāpita māa bārāa jaraya: mānebema bəlbərlra sewaēa. ²¹ Jerusaleñnaa wānacarea māra Siria druadaa idjaba Cilicia druadaa wāsia. ²² Crito ījā bea Judea druadebemarāba māra ununaca basia. ²³ Adjirāba ababe ūrībadjidaa djabarāba nāwā jara panla: “Dadjirā biē oi carea ēpē bədaba idira jaradia nīa jūmarāba Jesu ījānamārēā. Naēna małgla idjia abeda jōbi quīrīa basia.” ²⁴ Mał bērā mā carea adjirāba Ācōrēa bia bedeasidaa.

2

Jesucritoba diabuedarāba Paulo bia edapedada

¹ Catorce poa badacarea māra Bernabe ume wayacusa Jerusaleñnaa wāsia. Tito siđa wāsia.

² Māra wāsia Ācōrēba cawabida bērā mama wāida bəlda. Jūpeda naārā māa ababe djabarā dji dromarāa jarasia bedea bia Critodebema māa judiorāéa sāwā jaradia bəlda. Māwā osia māa o bəra adjirāba bia unu panl cawaya.* ³ Małne

† **1:19** Santiagora idjaba Jacobo abadaa. * **2:2** Māwā osia māa o bəra adjirāba bia unu panl cawaya. Griego bedeade nāwā bāl bəla: “Māwā osia māa pira wānara, pira wābərla siđa ara jāwā bərāmārēā.”

Tito mă ume bəra judioémīna ādjia jaradaē basía idji cacuara wēāgoida bəda. ⁴ Mañnebemada bedeasidaa ūcrla wärā djabarāéba jarabadjida bērā jūmarāda cacua wēāgodida panlda Ācōrē ēberārā beadi carea. Ādjirāra djabarā quīrāca djabarāmaa zedapeda Jesucritoba ēdrə bədada igarabi quīrīā panasidaa. Ādjirāba dadjirāa wayacusa judiorā leyda ījā obi quīrīā panasidaa nezoca quīrāca. ⁵ Bariblra ādjia jarapedadara daiba ni maārī bida ījānaē basía bārāba bedea bia Critodebema dji wärā arada ewariza erotheadamārēā.

⁶⁻⁷ Djabarā dji dromarāba dewara crīchada jaradaē basía măa jaradiamārēā. Ātebllra cawasidaa Ācōrēba măra diabuesida bedea bia Critodebemada judiorāéa jaradiamārēā Pedro judiorāmaa diabueda quīrāca. (Ādjirāra dji dromarāda dārābədamīna măa quīrācuitaē bəla, Ācōrēba dadjira quīrā awara unuca bērā.) ⁸ Wärāda Ācōrēba Pedrora edapeda judiorāmaa jaradiamārēā diabuesia. Ara mał Ācōrēba măra edapeda judiorāémaa diabuesia. ⁹ Djabarā dji dromarā Santiagoba, Pedroba, Juañ bida cawasidaa Ācōrēba idji biadeba wärāda măra judiorāémaa diabuesida. Mañne ādjira mă ume, Bernabe ume bida jawa jidasidaa cawabidi carea abari crīchada eropanlda. Ādjia jarasidaa daiba judiorāéma jaradia pananida, mañne ādjia judiorāma jaradia pananida. ¹⁰ Ababe daia jarasidaa djabarā ne neě quedeara carebadamārēā. Mañgra mămaarā bio bia basia

māwā o quīrīā bāda bērā.

Pauloba Pedro quēāna

11 Ewari aba Pedrora Antioquía puruđaa djabarā acđde wāsia. Mama māa idjira jūmarā djabarā quīrāpita quēāsia, idjia wārāda biě ođa bērā. **12** Nāwā biě osia: ļcļrā djabarā judiorāra Santiago bālmaļba Antioquía puruđaa wāsidaa. Ādjirāba jarabadjidaa judiorāéra cacua wēāgodida panđda Ācōrē ēberārā bēadi carea. Ādji jūēni naēna Pedrora djabarā judiorāé ume ne cobadzia, baribārā mał djabarā judiorā jūēpedādācarea idjira waa djabarā judiorāé ume ne coě basía. Ātebārā jīga nībađe wāsia. Idjia wayasia djabarā judiorāba idjira biě jaradida judiorāé ume ne co bā carea.† **13** Idjaba dewararā djabarā judiorā bida djabarā judiorāéra igarasidaa Pedroba sewađeba o bā quīrāca. Māwā o panā bērā Bernabe bida abari quīrāca biě osia. **14** Baribārā māa unusia ādjirāra wārā bedea bia Critođebemaba jara bā quīrāca nīnaēda. Mał bērā māa Pedrora jūmarā djabarā quīrāpita nāwā quēāsia: “Bāra judiomīna judio quīrāca bacaa. Ātebārā judioě quīrāca babaria. Małda ġcārē cārēa judiorāba obadara bāa djabarā judiorāéra obi bā?

15 Ācōrēba Moisea diāđa leyra judiorāéba neě panā bērā dadji judiorāba ādjirāra cadjirua obadarāana abadaa. Dadjirāra tođađeba judiorā bērā mał leyra erođana. **16** Baribārā dadjirāba

† **2:12** Pedrora naēna biě jarada bērā wayacusa biě jaradida crīchasia. Hecho 11:1-18.

cawa panla mał ley įjā o bʌd̥eba ni abalda Ācōrē quīrāpita jipa bḁda, āteb̥l̥ra Jesucrito įjā bʌ carea Ācōrēba jipa unuya. Dadjirā biđa Jesucritora įjāsidaa Ācōrēba bia unumārēā. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley įjā o panneba dadjirāra Ācōrē quīrāpita jipa beadaea, ni abalda mał ley įjā o bʌd̥eba idji quīrāpita jipa bḁ bērā.‡

¹⁷ Ācōrēba Moisea ley diada cāyābara dadjirāba jʌrl̥sidaa Critodeba Ācōrēba jipa unumārēā. Mał bērā l̥sl̥r̥maarā dadjirāra cadjirua obadarāa. Māwāra ¿Critoba dadjirāa cadjiruada obi bʌl̥ca? ¡Māwāea! ¹⁸ M̥la ley naēna ēpē b̥adada wayacusa ēpēib̥l̥r̥, m̥ldr̥ bedeade b̥eya. ¹⁹ Naēna m̥ra Ācōrēba Moisea diada leydeba basia. Barib̥l̥r̥ mał leydebemada ēdr̥sia.§ Māwā m̥ra Ācōrē itea zocai b̥esia. ²⁰ M̥ra Crito ume ābaa crude cachisidaa. Mał bērā ara m̥djideba b̥l̥ea, āteb̥l̥ra Critodr̥r̥ m̥ sode b̥la. Nał djarade zocai b̥lmisa m̥ra Ācōrē Warra Jesu įjā bʌd̥eba b̥aya. Ara mał Jesuba m̥ra quīrīāsia idjab̥a m̥ carea ara idjida idu beabisia. ²¹ Ācōrēba idji biadeba dadji jipa b̥adada m̥a igaraea. Ācōrēba Moisea diada ley įjā o panneba idji quīrāpita poya jipa beadibara, Critora idji quīrīāb̥e beucasia.”

3

Ababe Jesucritodr̥ įjānida panla

¹ Djabarā Galacia druađebema, ¡bārāra cr̥cha neě b̥eaal! ¿Caiba bārāra cūrūgasi wārā bedeara

‡ **2:16** Salmo 143:2. § **2:19** Mał leydebemada ēdr̥sia. Griego bedeade nāwā b̥l̥ b̥la: “Mał leydebemada beusia.”

idu bədəmārēä? Daiba bärä quřāpita ebuda jara-diabadjidaa Jesucritora bärä carea crude cache beasidada. ² Mlä nañda bärää iwiđiya: ¿Ācōrēba Moisea diada ley ījä o panneba bäräba Ācōrē Jaurera edasidaca? ¿Bedeia bia Jesucritođebemada ūřnapeda ījāsidade edasidaěca? ³ ;Bärära wäräda crīcha neě beaa! Crito ījāsidade naärä Ācōrē Jau-redeba bia nībasidada. ¿Idira ara bādjia o panneba jūma jipa beadica?* ⁴ Crito ījä pan carea bärära bio bia mīgasidada. Mañda Critoda igaradibarla, ¿bādji quřiäbe bia mīgasidaěca? Mlämaarä bādji quřiäbe bia mīgadaě basia. ⁵ Ācōrēba idji Jaurera bäräa diasia idjaba bärä tāëna ne ununacada o bəla. ¿Ācōrēba cārē cārēä māwā o bəla? Māwā o bəla bäräba bedea bia Critođebemada ūřnapeda ījāsiđa bērä. Ācōrēba māwā oě bəla idjia Moisea diada leyra bäräba ījä o pan carea bērä.

⁶ Abrahañnebemada crīchadadua, “Abrahañba Ācōrēra wäräda ījāsia. Mañ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”† ⁷ Mañba cawadadua wäräda Ācōrē ījä beadra Abrahañ warraräda. ⁸ Naënaedäla ba Ācōrē Bedeade bá bəla judioräéba Ācōrēda ījāsiđara idjia ādjirä sida jipa unuida. Mañ carea naënaeda Ācōrēba Abrahaña bedea bia dadji ēdradidđebemada bedeasia. Idjia nāwā jarasia: “Bəđeba mlä nañ ējūñe bea purura jūma carebaya.”‡ ⁹ Mañ bērä Abrahañba ījāna quřāca ījä bearä Ācōrēba jūma carebaya Abrahañ carebada quřāca.

* **3:3** Ara bādjia o panneba. Griego bedeade bá bəla “nañ djaradeba.” † **3:6** Genesi 15:6. ‡ **3:8** Genesi 12:3.

10 Ācōrēba Moisea diada ley ījā o panlneba jipa bēadida crīcha bēara Ācōrēba biē bēya. Mañ leyde nāwā bēl bēla: “Nañ ley jūma ījā o ēbēara Ācōrēba biē bēya.”§ **11** Wärāda ebuda bēla Ācōrēba Moisea diada ley ījā o bēdēba ni abālda Ācōrē quīrāpita jipa bēeda. Ācōrē Bedeade nāwā bēl bēla: “Ācōrē quīrāpita jipa bēl ēberāra Ācōrē ījā bēdēba baya.”*

12 Bariblrl Ācōrēba Moisea diada ley ījā o bēdēba jipa baida crīcha bēba crīchacaa Ācōrē ījā bēdēba jipa baida. Ātebblr idjidebemada nāwā bēl bēla: “Nañ ley ījā o bēra mañgadēba baya.”†

13 Ācōrēba Moisea diada leyba biē bēidebemada Jesucritoba dadjirāra ēdrā bēsia. Idjidrl Ācōrēba dadjirā cacuabari biē bēsia. Ācōrē leyde nāwā bēl bēla: “Abālda bacuruđe jira bēdibrl, Ācōrēba idjira biē bēya.”‡ **14** Mañgala māwāsia Ācōrēba Jesucritođeba judiorāé sida carebamārēā idjia naēna Abrahaña carebayada ada quīrāca.§ Dadjirāba Jesucritoda ījā panl bērā Ācōrēba idji Jaure diai jaradara edasidaa.

Ācōrēba Abrahañ ume bedea bēdara leyba ãyā bēsaa

15 Djabarā, māra ne jara bēdēba bedeaya: ēberāba dewara ume bedea bēdara cartadē bēpeda idji trāda mañ cartadē bēsira, ni abālba mañ bedea bēdara poya ãyā bēdāea, idjabāa dewara crīchada

§ **3:10** Deuteronomio 27:26. * **3:11** Habacuc 2:4. † **3:12**

Levitico 18:5. ‡ **3:13** Bacuruđe. Griego bedeade bacuru abarlađe cru sida jara bēla. Deuteronomio 21:23. § **3:14** Genesi 12:3.

poya eda bʌlðaěa. Ara mał quīrāca Ācōrēba wārāneba jaradara quīrā awara oěa. ¹⁶ Ācōrēba Abrahañla, idjideba yōida bʌla biđa jarasia idjia jūmarāda carebaida.* Ācōrē Bedeade bʌlē bʌla “Abrahañneba yōni ēberārāda” zocārā ēberārā jara bʌl quīrāca. Ātebʌrla bʌl bʌla Ācōrēba Abrahañneba yōida bʌla māwā jarasida abaldebemada bedea bʌl bērā. Małra Critoa. ¹⁷ Młā jara bʌlra nałgla: Ācōrēra Abrahañ ume bedea bʌlsia.† 430 poa badacarea idji leyra Moisea diasia. Baribʌrla idjia Abrahañ ume naärā bedea bʌlðara mał leyba ãyā bʌlē basia. ãyā bʌlðabara idjia carebayada adara oě bacasia. ¹⁸ Ācōrēba Moisea diada ley įjā o panl carea idjia dadjirāda carebaibʌrla, idjia carebayada ada quīrāca carebaěa. Baribʌrla Ācōrēba Abrahañra carebayada ada bērā idji biadeba carebasis.

¹⁹ Małda ¿Ācōrēba cārē cārēā idji leyra Moisea diasii? Idji leyra diasia ēberārāba cadjurua obadada cawadamārēä. ēberārāra mał leydeba panasidaa aba Abrahañneba yōida bʌda zebʌrlʌdaa, idjideba Ācōrēba carebayada ada bērā. Ācōrēba Moisea mał leyra bajānebema nezocarāneba diasia. Małbe Moiseba ēberārāa diasia. ²⁰ Baribʌrla Ācōrēba Abrahañla carebayada aside ni abalda mał bedea jarade diabueě basia, ātebʌrla ara idjiabʌrla Abrahañla māwā jarasia.

²¹ Māëteara Ācōrēba idji ley Moisea diaside ¿idjia Abrahañ ume bedea bʌlðara igarasica? ¡Māwāěa!

* ^{3:16} Genesi 22:18. † ^{3:17} Griego bedeade ἀσλαὶ cartade nāwā bʌl bʌla: “Crito deba Ācōrēra Abrahañ ume bedea bʌlsia.”

Ācōrēba Moisea diada leydeba dadjirāda ewariza Ācōrē ume poya zocai bēadibara, mañ ley ījā o panlneba Ācōrē quīrāpita jipa panacasidaa.

22 Baribʌrl Ācōrē Bedeade b́la b̄la cadjiruaba jūmarāda preso erobʌla. Māwā Ācōrēba Abrahaña ēberārā carebayada adara poya oya. Wārāda Jesucrito ījābʌldara māwā careba b̄la.

23 Crito zei naēna dadjirāba idjida poya ījānaē basía. Mañne dadjirāra Ācōrēba Moisea diada ley j̄waeđa panasidaa. Mañ leydebebemada poya ēdrʌdaě basía abā Ācōrēba Crito cawabibʌrladaa.

24 Wārāda Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra pe eronībasia abā Crito zebʌrladaa. Crito zedacarea idji ījā panl carea Ācōrēba dadjirāra jipa unu b̄la.

25 Idira dadjirāba Critoda ījā panl bērā Ācōrēba Moisea diada leyba pe eronīéa. **26** Jesucritoda ījā panl bērā jūma bārāra Ācōrē warrarāa.

27 Bārā borocuesidade unubisiđaa Crito ume ābaa panlada. Mañ bērā idji quīrāca panesidaa.†

28 Jūma bārāra Jesucrito ume ābaa panl bērā Ācōrē quīrāpita judiora griego ume abaria, nezocara nezocaě ume abaria, idjaba umaquīrāra wērā ume abaria. **29** Bārāra Critode bērā wārāda Abrahañl warrarāa. Mañba Ācōrēba bārāra carebasia idjia Abrahaña carebayada ada bērā.

4

Dadjirāra Ācōrē warrarāa

† **3:27** Idji quīrāca panesidaa. Griego bedeade nāwā b́la b̄la: “Critoba djio panesidaa.”

¹ Mλa jara bλra naλ quīrāca bλa: warraba idji zezadera jūma edaida bλmīna caibe bλde nezoca quīrāca bλa. ² Caibe bλra warra wagabada jλwaeda bλa, idjaba idji zezade edaida bλra dewararāba wagabadaa abā dji zezaba jarada ewariðaa. ³ Ara maλ quīrāca Crito ījāni naēna dadjirāra warra zaque quīrāca bεasia. Maλ ewaride dadjirāba naλ ējūānebema crīchara ījā o panasiðaa nezoca quīrāca. ⁴ Baribλrλ Ācōrēba jarada ewari jūsīde idji Warrara naλ ējūānaa diabuesia. Maλ Warrara wērāba tosia, idjaba Ācōrēba Moisea diaða leyra ījā oida bεasia. ⁵ Ācōrēba idjira diabuesia dadjirā maλ ley jλwaeda beadara ēdrλ bλpeda idji warrarāda bλi carea. ⁶ Bārāra Ācōrē warrarā bērā idji Warra Jaureda diabuesia bārā sode bāmārēā. Idji Jaure dadjirā sode bλba Ācōrēa “iMλ Zeza!” abaria cawadamārēā dadjirāra Ācōrē warrarāda. ⁷ Maλ bērā idira bārāra nezocarāēa, ātebλrλ Ācōrē warrarāa. Ācōrē warrarā bērā idji warrarā itea ero bλda edadia.*

Pauloba djabarā carea bio crīcha bεda

⁸ Naēna bārāba Ācōrē adua panasiðade wārāē ācōrēda ēpē panasiðaa ādji nezoca quīrāca. ⁹ Baribλrλ idira bārāba Ācōrēra cawa panla. Jipa jaraibλrλ, Ācōrēba bārāra cawa bλa. Mañda ġcārē cārēā crīcha λbλaē beadā wayacusa ēpē panλ nezoca quīrāca? Mañba bārāra carebacaa. ¹⁰ Bārāba quīrātanoa ewarida, jedecoda, poa sida

* ^{4:7} Edadia. Griego bedeade λcλrλ cartade bλ bλa: “Critoðeba edadia.”

wagabadaa Ācōrēba bia unumārēā. ¹¹ Mał bērā māa crīcha b̄la mādjī quīrābe bārāa jaradiasida.

¹² Djabarā, bārā judiorāe quīrāca b̄ai carea māra Ācōrēba Moisea diada leydebemada ēdrāsia. Mał bērā māa bārāa bedea djuburiaya māl quīrāca mał leyde bearānamārēā. Naēna bārāba māra biē odaē basia. ¹³ Bārāba cawa panla māa bārāma bedea bia Critodebemada naārā jaradiaside cacua biē b̄l bērā bārā druade jaradia b̄esida. ¹⁴ Cacua biē b̄amīna bārāba māra igaradaē basia idjabā j̄lretadaē basia.† Āteb̄lrl bia edasiadaa Ācōrē nezoca bajānebema edab̄l̄da quīrāca, Jesucrito edab̄l̄da quīrāca. ¹⁵ ¿Sāwāsi bārā b̄lsrida naēna erōbeadara? Māa wārāda jaraya bārāba poya opedādabara ara bādji daura nuētacasidaa māa diadi carea. ¹⁶ Māa wārā bedeadeba quēā b̄l bērā ¿māra bārā ume dji quīrūca?

¹⁷ Bārā tāēna aī jaradia b̄eaba ne jūma o panla bārāba ādji bedeara ījānamārēā. Barib̄lrl ādjia jaradia panla bārāa carebacaa. Bārāra dai umebemada aī ede quīrīā panla ādjidrl sodeba ēpēnamārēā. ¹⁸ Wārāda bia b̄la ewariza crīcha biada sodeba ēpēpananida. Barib̄lrl māwā ēpēniē panla ababe māl bārā ume b̄ldebl̄l. Āteb̄lrl māl neēne bida ewariza sodeba ēpēpananida panla. ¹⁹ Djabarā māl warrarāca b̄ea, māra wayacusa bārā carea bia mīga b̄la wērā warra pua nūmā quīrāca. Māra māwā bia mīga b̄aya abā bārā Crito quīrāca paneb̄l̄dadaa. ²⁰ ¡Māda ara nawena bārā ume bādabara cawacasia sāwā bārā ume bedeaida

† **4:14** Λεγεται ότι ο Παύλος κακουργώντας βίβα την απόδημην στην Καλαγιανή πόλη μάζασε την πόλη.

bəda! Mλā wārāda adua bəla bārānebemada sāwā crīchaida.

Saradeba idjabə Agaradeba Pauloba cawabida

21 Ācōrēba Moisea diada leyde bəa quīrīñā ɓeaba māa jarađadua: ¿Ācōrē leyde bá ɓlra adua panla? **22** Nāwā bá bəla: Abrahañba warrada umé erobasisa. Abə nezocawērā Agaraba tosia.‡ Dewardabemara idji quima Saraba tosia.§ Sarara nezocawērāé basía. **23** Nezoca wērāba warrara tosia Abrahañba nañ djaradeba māwā quīrīñā bērā. Bariblrla dji quimaba todara Ācōrēba diai jarada basía.

24 Mañgla crīcha dromada dia bəla. Ācōrēba bedea bələdada umé panla. Mañ bedea bəda umé panla Sara idjabə Agara quīrāca panla. Ācōrēba bedea bəldara abə Sinai eyade diasia. Mañ bedea bəldara nezocawērā Agara quīrāca bəla, mañ bedea bəda ēpē ɓeara nezoca quīrāca panl bērā. **25** Sinai eya Arabia druade bəla Agara quīrāca bəla mañ eyade diada leyde ɓeara nezoca quīrāca panl bērā. Idjabə Jerusaleñ nañ ējūñe bəla Agara quīrāca bəla mañ purudebemarāra nezoca quīrāca panl bērā. Nezoca quīrāca panla Ācōrēba Moisea diada leyde panl bērā. **26** Bariblrla bajānebema Jerusaleñra Sara quīrāca bəla mañ purudebemarāra nezoca quīrāca panlē bērā. Māwā panla Ācōrēba Moisea diada leyde panlē bērā. Dadjirāra mamabema bērā Sara warrarāca panla. **27** Ācōrē Bedeade nāwā bá bəla:

‡ **4:22** Genesi 16:1-16. § **4:22** Genesi 21:1-3.

Wērā warra tocara, b̄asridadua. Warra pua unucara, bio b̄asridadua.

Wērā umaquīrāba igaradaba warrarāda auduara eroþaya wērā quima bara b̄l cāyābara.*

28 Djabarā, dadjirāra Isa quīrāca panla. Isara tosidaa Ācōrēba Abrahaña māwā jarada bērā. Ara mañ quīrāca dadjirāra Ācōrē warrarāda panesidaa idjia māwā jarada bērā. **29** Abrahañ ewariðe Ismael, baridua warra quīrāca todaba Isa, Ācōrē Jaure l̄bładeba todara biě obadjia. Ara mañ quīrāca idı bida Ācōrēba Moisea diaða leyde þeaba Crito ījā þeara biě obadaa. **30** Baribłrā Ācōrē Bedeade nāwā b̄l b̄la: “Nezoca wērāra, idji warra sida ãyā jłretadua. Nezoca wērā warraba nezocaẽ wērā warra ume dji zezaba eroþura poya edaẽ.”†

31 Mañ bērā djabarā, dadjirāra nezocawērā warrarā quīrāca panlēa. Ātebłrā nezocaẽ warrarā quīrāca panla.

5

Critoba dadjirā ēdrā b̄lada

1 Critoba dadjirāra ēdrā b̄lsia mañ ēdrā b̄ldade n̄badamārēä. Mañgla bio ījā pananadua. Wayacusa nezoca quīrāca þearānadua. **2** jūrīnadua! M̄ra Pauloa. M̄la nañgada b̄rāra jaraya: Ācōrē quīrāpita jipa þeadī carea b̄rā cacuada wēägodida panla cr̄icha panlbłrā, Critoba b̄rā carea oðaba carebaẽa. **3** Wayacusa m̄la jaraya: baridua umaquīrāba idji cacuada wēägobibłrā, Ācōrēba Moisea diaða leyra jūma ījā o baida b̄la. **4** Mañ ley

* **4:27** Isaía 54:1. † **4:30** Genesi 21:10.

ĩjā o panλneba Ācōrē quīrāpita jipa b̄eadida cr̄icha beara Crito jīga wāsiada. Idji biaðeba jipa b̄lðara ādjirāba igarasidaa. ⁵ Baribλrλ dadjirāba Critoda ĩjā panλ b̄erā Ācōrē Jauredeba wārāda cawa panλa Ācōrēba dadjirāra jipa unuida. ⁶ Cacua wēago b̄lðeba dadjira Jesucrito ume ābaa b̄acaa idjabā cacua wēagoē b̄lðeba idji ume ābaa b̄acaa. Ātebλrλ idji ĩjā b̄lðeba idji ume ābaa b̄la. Māwā ĩjā b̄la d̄jārāra quīrīñā b̄la.

⁷ Bārāba wārā bedeara bia ēpē panasidaa. ¿Caiba mīñā sēsi bārāba mañ bedeara igaradamārēñā? ⁸ Ādjia jaradia panλra Bārā Tr̄naneba zeē b̄la. ⁹ Quīrānebadadua: harina ēsābibari maārī b̄lba harinara jūma ēsābibaria. Ara mañ quīrāca maārī ãi jaradia b̄lba abeda jūma ãi cr̄ichabibaria. ¹⁰ Māwāmīna dadjirā Boro Jesucritoðeba m̄la cawa b̄la bārāba m̄la jara b̄l awara cr̄ichadaēda. Baribλrλ bariduaba bārāda māwā mīñā sēibλrλ Ācōrēba cawa oya. ¹¹ Djabarā, Ācōrē quīrāpita jipa b̄eadi carea cacua wēagoðida panλda m̄la wadi jaradia b̄lbara, dji māwā jaradia b̄eaba m̄la biē odi carea ēpēnaē bacasia. M̄la māwā jaradia b̄lbara ādjirāba Jesu crude beudadebemada biē cr̄ichadaē bacasia. ¹² M̄maarā biara bacasia bārā māwā mīñā sē b̄eaba ādji umaquīrā cacuara abeda jūma tλtadida.

¹³ Djabarā, Ācōrēba bārāra tr̄nsia idjia ēdrλ b̄lðade nībadamārēñā. Baribλrλ ēdrλpedada b̄erā cr̄icharānadua bādji cacuaba quīrīñā b̄l quīrāca oðida panλda. Ātebλrλ wārā quīrīñāneba dji carebadadua. ¹⁴ Ācōrēba Moisea diada leyra nañ bedea abaðba jūma jara b̄la: “Djārāra quīrīñādua ara

bədji quīrīā bəl quīrāca.”* **15** Quīrācuita bəedadua. Ijara duananibərlə, djō duananibərlə, ara bāduəbə jūma ārīnia.†

Ācōrē Jauredeba nībadadua

16 Mañ carea māa jaraya: Ācōrē Jauredeba nībadadua. Māwābərlə bārā cacuaba cadjurua o quīrīā bərlə odaēa. **17** Nañ djaraba cadjurua o quīrīā bərlə Ācōrē Jaureba quīrīācaa. Idjabə Ācōrē Jaureba obi quīrīā bərlə nañ djaraba quīrīācaa. Ādjira ābaa bia pananaca bērā bārāba o quīrīā panrlə poya odaēa. **18** Baribərlə Ācōrē Jaureba bārāda eronībərlə, Ācōrēba Moisea diada leyde panlēa.

19 Nañ cacuaba cadjurua obarira ebuə bəla. Mañra nañgla: daunemabadara, audua nībabadara, baridua ume audua o quīrīābadara, **20** jāwaba oda ācōrēa iwidibadara, jāibanaba obadara, djārā quīrāmabadara, ijarabadara, djārāne awuabadara, mañrīā carea quīrūbadara, ara ādji bia baidrlə jārlabadara, caicayabadara, Ācōrē bedea quīrā awara jaradia panlneba awara wābadara, **21** djārāba erobə carea biē crīchabadara, mīā beabadara, beu nībabadara, bəlsriđa ewari o panlne jūmawāyā cadjurua obadara, idjabə ne jūma cadjurua mañ quīrāca bəa siđa.‡ Māa bārāa nañna jarada quīrāca wayacusa jaraya: mañ cadjurua o bəeara Ācōrē purude bəadaēa.

* **5:14** Levítico 19:18. † **5:15** Griego bedeade mañ versículoda nāwā bəl bəla: “Bārāda dji ca duananibərlə, idjabə dji cotadica duananibərlə, ara bāduəbə jūma ārīnia.” ‡ **5:21** Mīā beabada. Griego bedeade īcərlə cartade mañra neēa.

22-23 Barib_λr_λ Ācōrē Jaureba nañg_λda diabaria: djārā quīrīā ɬeadida, b_λsridaada, necai ɬeadida, jūma droa ɬeadida, īberā biada ɬeadida, sobiada, bedea aba ɬeadida, jūmarā ume aduá ɬeadida, idjabā dadji cacua jipa eroɬeadi sida. Jūma mañg_λra ni abaλ leyba cadjiruada acaa. **24** Nañ djaraba ne jūma cadjirua o quīrīā ɬabarira Critoderāba crude cache beasidaa. **25** Dadjirāra Ācōrē Jauredeba zocai panλ bērā idjideba nībadida panλa. **26** Djārā cāyābara biara ɬeada crīchadiē panλa, caicaya duananiē panλa, idjabā djārāba eroþλ carea biē crīchadiē panλa.

6

Dji carebadadua

1 Djabarā, djabada cawaēne cadjiruade ɬaesira, bārā dji Ācōrē Jauredeba nīnaba biadeba carebadida panλa wayacusa jipa nībamārēā. Barib_λr_λ quīrācuita ɬeadadua bārā sida abari quīrāca cadjiruade ɬaeda amaaba. **2** Bia mīga panλne dji carebadadua. Māwāb_λr_λ Critoba obi ɬara bārāba jūma odia. **3** Dji dromaē ɬeba idjida dji dromada crīcha ɬeb_λr_λ, ara idjiduba cūrūga ɬla. **4** Djārāba o ɬa ac_λi cāyābara ara dadjia o ɬadr_λ ac_λida ɬla jipa o ɬa cawaya. Māwā ara dadjia o ɬa carea b_λsrida ɬaya. **5** Dadjiza odida panλra jūma jipa odida panλa.

6 Ācōrē bedea cawab_λr_λba dji jaradiabaría ne jūma bia idjia eroþλdebemada diaida ɬla.

7 Ara bāduba cūrūgarānadua. Ni abaλba Ācōrēra poya cūrūgaēa. Quīrānebadadua: ne u ɬeba idjia ub_λr_λ quīrāca ewaya. **8** Mañ carea nañ djaraba

cadjirua o quīrīā bəlda aþaþba o bəlbərlə, Ācōrēba mañ ëberära biě bəuya. Baribərlə Ācōrē Jaureba quīrīā bəlda aþaþba o bəlbərlə, Ācōrēba mañ ëberära ewariza idji ume zocai bəuya. ⁹ Mañ bərā sənaë ne biada o pananadua. Sənaëbərlə, Ācōrēba bəlda ewaride dadjirāba biada edadıa. ¹⁰ Mañ carea dadjirāba poya obədaza jūmarāda bia carebadida panla. Biara Jesu ījā þeada māwā carebadida panla.

Pauloba nañ cartade jīrūlare bəlda

¹¹ Acʌðadua, ara mñdji jəwaba letra waibəaba nañ cartara bəlbərlə. ¹² Bärā cacua wēägobi quīrīā þeaba Crito crude beudadəbemada jaradiabadaa baribərlə cacua wēägobi panla judiorāba bia ununamärēā idjaba ãdjia jaradia panl carea biě orānamärēā. ¹³ Baribərlə dji cacua wēägopedadaba Ācōrēba Moisea diada leyra jūma ījā odacaa. Māwämīna ãdjirāba bärā cacuada wēägobi quīrīā panla, bärāba māwā osidara ara ãdjidəbemada bia bedeadi carea. ¹⁴ Baribərlə mñra māwā bəlēa. Mñnebemada ni maärī bida bia bedeäea. Ätebərlə aþabe dadjirā Boro Jesucrito crude beudadəbemada bia bedeaya. Critora crude beuda bərā nañ ījūänebemaba bia unubadara mñmaarā jūma beusia. Idjaba nañ ījūäne þeamaarā mñra beusia. ¹⁵ Ācōrēmaarā cacua wēägo þaida wa cacua wēägoë þai sida biara bəlēa. Idjia ëberā djiwidı odadrə biaunu bəla. ¹⁶ Mña quīrīā bəla jūma mña jara bəl quīrāca ījā þeara Ācōrēba quīrā djuburia þaida, necai þai sida

ādjirāa dia baida. Mañgʌrāra Ācōrē ēberārā araa.*

17 Idiba ḥtaa mña quīrīāéa abalba mña mñā sēida. Jesudebema jaradia bʌ carea ēberārāba mña biē osidaa. Mñ djara cōācuada aninada erobʌla unubi carea mña idjideda.

18 Djabarā, mña quīrīā bʌla dadjirā Boro Jesucritoba idji biađeba jūma bārāra careba baida. Bia bʌla māwā baida.

* **6:16** Mañgʌrāra Ācōrē ēberārā araa. Griego bedeade bʌ bʌla: “Mañgʌrāra Ācōrē israelerāa.”

**Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e**